باسمه تعالی

اداره آموزش و پرورش منطقه چهار تهران	**مجتمع فرهنگی آموزشی هوشمند پسرانه امام حسین (ع)**		
سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۳	درس: علوم و فنون ادبی	پایه: یازدهم	
دبیرستان دوره دوم	تاریخ آزمون: ۱۴۰۴/	مدت امتحان: ۷۰ دقیقه	
نام	نام خانوادگی	رشته تحصیلی	نام دبیر
			استاد فرهی

مجتمع فرهنگی آموزشی غیردولتی پسرانه هوشمند امام حسین (ع)

ردیف	سوالات (۵ صفحه و ۳۰ سوال)	بارم
	تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی	
۱	او را به سبب سرودن غزل‌های خیال‌انگیز و به کار بردن مضمون‌های بدیع و گاه دور از ذهن می‌شناسیم. الف) بیدل دهلوی ب) صائب تبریزی ج) وحشی بافقی د) کلیم کاشانی	۰.۲۵
۲	موسس ربع رشیدی کدام کتاب را تالیف کرده است؟ الف) تاریخ جهانگشا ب) طبقات ناصری ج) تاریخ گزیده د) جامع‌التواریخ	۰.۲۵
۳	در هریک از موارد زیر، واژه‌های درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) از میان آثار منثور مولانا (مکاتیب / مجالس سبعه) مجموعه نامه‌های مولانا به قلم خود اوست. ب) سبک شعر (وحشی بافقی / کلیم کاشانی) حد واسط سبک خراسانی و هندی است و شاخصه اصلی آن واقع گرایی است.	۰.۵
۴	درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید الف) از شاعران سرآمد قرن هشتم «ابن یمین» است. او با تلفیق عشق و عرفان غزل فارسی را به کمال رسانید ب) شاعران در قرن ده معتقد بودند که سبک عراقی درگیر ذهن گرایی شده است	۰.۵
۵	توضیحات سمت راست را به شاعر مورد نظر آن در سمت چپ متصل کنید (یک شاعر اضافی است.) الف) از مورخان مشهور ایران و نویسنده کتاب «تاریخ گزیده» است . ۱) صائب تبریزی ب) معروف‌ترین شاعر سبک هندی و از پرکارترین شاعران فارسی زبان ۲) محتشم کاشانی ۳) حمدالله مستوفی	۰.۵
۶	درست یا نادرست بودن هر عبارت را مشخص کنید. الف) با روی کارآمدن حکومت صفوی، شعرهای ستایشی و درباری گسترش یافت ب) ملاحسین واعظ کاشفی، کلیله و دمنه را به انشای دوره خود بازگرداند و آن را انوار سهیلی نامید.	۰.۵

www-kanoon-ir

۷	در هریک از موارد زیر، واژه‌های درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) نویسندهٔ کتاب محاکمه اللغتین (ظهیرالدین بابر / امیرعلی شیر نوایی) است. ب) آمیزش زبان فارسی با دیگر زبان‌ها، نگارش کتاب‌های (فرهنگ لغت / تاریخ نگاری) را در دوره صفوی رواج داد.	۰.۵
۸	هریک از موارد ستون سمت راست را به نوع نثر متناسب آن در سمت چپ متصل کنید الف) عالم‌آرای عباسی ۱) نثر مصنوع ب) حبیب‌السیر خواندمیر ۲) نثر ساده ج) عباس‌نامه وحید قزوینی ۳) نثر بینابین	۰.۷۵
۹	در کدام گزینه باور به اختیار دیده می‌شود؟ الف) چرخ برهم زنم ار غیر مرادم گردد من نه آنم که زبونی کشم از چرخ فلک ب) آنچه سعی است من اندر طلبت بنمایم این قدر هست که تغییر قضا نتوان کرد	۰.۲۵
۱۰	**موسیقی شعر** کدام عبارت بر وزن «مستفعلن فعولن» است. الف) با او نظری دارد ب) دردا که راز پنهان ج) تا چهره برافروزد د) آن ماه پری رخ را	۰.۲۵
۱۱	در اوزان دولختی یا دوری، هجای کوتاه یا کشیده، در پایان نیم مصراع ..... به شمار می‌آید.	۰.۲۵
۱۲	برای هر کلمهٔ زیر وزن واژه مناسب بنویسید. الف) کاروان ها ..... ب) جواهر	۰.۵
۱۳	کدام گزینه با مصراع «هین سخن تازه بگو تا دو جهان تازه شود» هم وزن است؟ الف) ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست ب) یار شدم یار شدم با غم تو یار شدم	۰.۲۵
۱۴	هر یک از مصراع های زیر از تکرار کدام پایه آوایی همسان ساخته شده است؟ الف) خدایا تو دانی که بر ما چه آمد : ب) ز کوی یار می‌آید، نسیم باد نوروزی :	۰.۵
۱۵	کدام یک از ابیات زیر دارای وزن همسان دولختی است؟ یک دلیل بیاورید الف) چون دل بر نهی بر سرای کهن کند ناز و ز تو بپوشد سخن ب) هان ای دل عبرت بین، از دیده عبر کن هان ایوان مدائن را آیینه عبرت دان	۰.۵

www-kanoon-ir

	دلیل:	
۱۶	وزن مصراع «سلسلهٔ موی دوست حلقهٔ دام بلاست» در کدام گزینه آمده است الف) مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن ب) مفتعلن فاعلن مفتلعن فاعلن	۰.۵
۱۷	با خوانش درست، خانه های خالی جدول را کامل کنید. تا دل هرزه گرد من رفت به چین زلف او زان سفر دراز خود عزم وطن نمی‌کند تا دِ لِ هَر | | رَف ت بِ چی | زان سَ فَ رِ | | نِ می کُ نَد	۱
۱۸	بیت زیر را متناسب با پایه های آوایی تفکیک کنید، سپس وزن واژه و نشانه‌های هجایی آن را بنویسید. تو حکیمی تو عظیمی تو کریمی تو رحیمی تو نمایندهٔ فضلی تو سزاوار ثنایی پایه‌های آوایی | | | | | وزن واژه | | | | | نشانه هجایی | | | | |	۲
۱۹	**زیبایی شناسی** آرایهٔ‌های تشبیه، مجاز، استعاره و کنایه را در حوزهٔ علم ..... بررسی می‌کنیم.	۰.۲۵
۲۰	هر یک از آرایه‌های تشبیه، استعاره و مجاز را در کدام بیت می‌یابید؟ الف) شمع را باید از این خانه به در بردن و کشتن تا به همسایه نگوید که تو در خانهٔ مایی آرایه: ..... ب) تو سرو جویباری، تو لالهٔ بهاری تو یار غمگساری تو حور دلربایی آرایه: ..... ج) برو ای گدای مسکین در خانهٔ علی زن که نگین پادشاهی دهد از کرم گدا را آرایه:	۰.۷۵
۲۱	با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. ۱-زمین چو سینهٔ سهراب زیر جوشن برگ فرونشسته در آن ناوک صنوبر و غان ۲-روز چو شمعی به شب زود رو و سرفراز شب چو چراغی به صبح کاسته و نیم تاب الف) در بیت اول، چند تشبیه فشرده وجود دارد؟	۱

www-kanoon-ir

	ب) در تشبیهٔ گستردهٔ بیت اول، وجه شبه چیست؟ ج) در بیت دوم، چند تشبیه وجود دارد؟ مشبه به را در تشبیه دوم همین بیت تعیین کنید.	
۲۲	در بیت «مزن به سینه من خنجر جفا که مباد ز آتش دل من خنجر تو آب شود» الف) کدام واژه آرایه مجاز را پدید آورده است منظور شاعر از این واژه چیست؟ ب) در کدام واژه مجاز به علاقه شباهت وجود دارد؟ این کاربرد باعث پیدایی کدام آرایه ادبی می شود؟	۱
۲۳	در هر یک از بیتهای زیر واژه ای بیابید که آرایه مجاز داشته باشد. الف) به یاد روی شیرین بیت می گفت چو آتش تیشه می زد، کوه می سفت واژه مجاز: ب) دیدی که خون ناحق پروانه شمع را چندان امان نداد که شب را سحر کند واژه مجاز: پ) بر آشفت ایران و برخاست گرد همی هر کسی کرد ساز نبرد واژه مجاز:	۰.۷۵
۲۴	در بیت «باغ سلام میکند، سرو قیام می کند سبزه پیاده می‌رود، غنچه سوار می‌رسد» چند استعاره پنهان یا مکنیه دیده می‌شود؟	۰.۲۵
۲۵	با توجه به بیتهای زیر به پرسش ها پاسخ دهید. ۱-نفس باد صبا مشک فشان خواهد شد عالم پیر دگر باره جوان خواهد شد ۲- آینه ات دانی چرا غماز نیست؟ زانکه زنگار از رخش ممتاز نیست الف) در بیت یک کدام یک از ترکیبهای «نفس باد» ، «باد صبا» و یا «عالم پیر» یک اضافه استعاری است؟ ب) در مصراع اول بیت دوم یک واژه بیابید که استعاره آشکار مصرحه دارد؛ معنی استعاری آن را بنویسید.	۰.۷۵
۲۶	در کدام یک از بیتهای زیر منادا یک استعاره آشکار است؟ الف) ای سرو پای بسته به آزادگی مناز آزاده من که از همه عالم بریده ام ب) تا تو را جای شد ای سرو روان در دل من هیچ کس می نپسندم که به جای تو بود	۰.۲۵

www-kanoon-ir

۲۷	در ابیات زیر عبارت کنایه را مشخص کنید و مفهوم کنایی آن را بنویسید. الف) ای گل بوستان سرا، از پس پرده ها در آ بوی تو میکشد مرا وقت سحر به بوستان کنایه و مفهوم کنایی آن: ب) از مکافات عمل غافل مشو گندم از گندم بروید جو ز جو کنایه و مفهوم کنایی آن:	
۲۸	**تحلیل متن** بیت زیر را بخوانید و به سؤالات پاسخ دهید. ما ز آغاز و ز انجام جهان بی خبریم اول و آخر این کهنه کتاب افتاده است الف) شاعر بیت که به ابداع معانی و خیالهای رنگین مشهور است چه نام دارد؟ ب) یک استعاره در بیت مشخص کنید و معنای آن را بنویسید. ج) نام آرایه مشترک بین «آغاز و انجام» و «اول و آخر» چیست؟ د) مفهوم فکری شعر چیست؟	۲
۲۹	با توجه به بیت زیر به پرسش ها پاسخ دهید. «ز منجنیق فلک سنگ فتنه میبارد من ابلهانه گریزم به آبگینه حصار» (عرفی شیرازی) الف) مفهوم کنایی «گریختن به آبگینه حصار» چیست؟ ب) یک تشبیه بلیغ در بیت مشخص بیابید	۱
۳۰	«فراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترد و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بپرورد» الف) دو اضافه تشبیهی در متن مشخص کنید ب) یک استعاره در متن مشخص کنید	۱
« موفق باشید »		

www-kanoon-ir

شماره سوال پاسخ

۱ ب - صائب تبریزی

۲ د - جامع التواریخ

۳ الف: مکاتیب / ب: کلیم کاشانی

۴ الف: درست / ب: درست

۵ ۱-ب، ۲-د، ۳-الف

۶ الف: درست / ب: درست

۷ الف: امیرعلی شیرنوایی / ب: فرهنگ لغت

۸ ۱-ج، ۲-الف، ۳-ب

۹ الف

۱۰ د

۱۱ هجای کشیده

۱۲ الف: فاعلاتن / ب: مفاعلن

۱۳ ب

۱۴ الف: یک پایه، ب: دو پایه

۱۵ ب؛ دلیل: هر دو مصراع دارای وزن متقارن و دولختی هستند.

۱۶ الف

۱۷ تکمیل هجایی به ترتیب: رَف، ت، بِ، چی، تا، دِ، لِ، هَر، نِ، می، کُ، نَد، زان، سَ، فَ، رِ

۱۸ جداکردن هجایی + وزن واژه: فعولن فعولن فعولن فعولن

www-kanoon-ir

۱۹ علم بیان

۲۰ الف: کنایه / ب: تشبیه / ج: مجاز

۲۱ الف: ۲ تشبیه فشرده / ب: سختی و آسیب‌پذیری / ج: ۲ تشبیه - مشبه‌به دوم: چراغ نیم‌سوز

۲۲ الف: خنجر - منظور: ستم / ب: دل - آرایه: مجاز به علاقه شباهت (تشبیه پنهان)

۲۳ الف: شیرین / ب: شمع / پ: ایران

۲۴ استعاره مکنیه

۲۵ الف: عالم پیر - اضافه استعاری / ب: غماز - معنی: خبررسان، آشکارکننده

۲۶ ب

۲۷ الف: از پس پرده‌ها درآ - کنایه از ظاهر شدن / ب: از مکافات عمل - کنایه از نتیجه عمل

۲۸ الف: بیدل دهلوی / ب: کهنه کتاب - استعاره از جهان / ج: تکرار / د: ناآگاهی انسان از آغاز و پایان هستی

۲۹ الف: پناه بردن بی‌فایده به چیزی ضعیف / ب: تشبیه بلیغ «سنگ فتنه از فلک»

۳۰ الف: فرش زمردین، بنات نبات / ب: دایه ابر بهاری